

Vlada
Republike
Srbije

TIM
ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE I
SMANJENJE SIROMAŠTVA

Zaštitnik građana
Zaštitnik građana

Stalna konferencija
gradova i opština
Savez gradova i opština Srbije

NAGRADA ZA DOPRINOS RAZVOJU SVIH OBLIKA PRISTUPAČNOSTI

2019

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

**NAGRADA ZA
DOPRINOS RAZVOJU
SVIH OBLIKA PRISTUPAČNOSTI**
2019

Nagrada za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti 2019

Izdavač:

Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
Vlada Republike Srbije

Autorka i urednica:

Jovana Đindjić

Lektura i redaktura:

Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva

Dizajn i priprema:

Maja Malidžan Nedeljov

Godina izdanja:

Maj 2020. godine

PODRŠKA: Izradu ove publikacije omogućila je Vlada Švajcarske u okviru projekta „Podrška unapređenju socijalnog uključivanja u Republici Srbiji“.

NAPOMENA: Ova publikacija ne predstavlja zvaničan stav Vlade Republike Srbije, kao ni Vlade Švajcarske. Svi pojmovi upotrebljeni u publikaciji u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Sadržaj

O Nagradi za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti u Republici Srbiji	4
Pristupačno okruženje	5
Najčešće korišćeni elementi pristupačnosti	6
Jedinice lokalne samouprave nagrađene 2019. godine za doprinos razvoju pristupačnosti u 2018. godini	12
Grad Leskovac: Nagrada za doprinos razvoju pristupačnosti sadržaja u oblasti kulture	13
Grad Sombor: Nagrada za doprinos razvoju informaciono-komunikacione pristupačnosti	15
Grad Smederevo: Nagrada za doprinos razvoju informaciono-komunikacione pristupačnosti	16
Grad Loznica: Nagrada za doprinos razvoju arhitektonске pristupačnosti	17
Gradska opština Vračar: Nagrada za institucionalnu podršku razvoju pristupačnosti	18
Priznanje za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti na svojoj teritoriji u 2018. godini	20
Opština Svilajnac: Priznanje za kontinuirani rad na razvoju pristupačnosti	21
Važne informacije o dodeli Nagrade za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti	22

O Nagradi za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti u Republici Srbiji

Nagrada za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti ustanovljena je krajem 2016. godine, kada su Zaštitnik građana, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije i Stalna konferencija gradova i opština – Savez gradova i opština, sklopili Sporazum o saradnji. Ovim sporazumom je, između ostalog, predviđeno osnivanje Komisije za dodelu nagrada jedinicama lokalne samouprave koje su u prethodnoj kalendarskoj godini najviše doprinele razvoju svih oblika pristupačnosti na svojoj teritoriji. Komisiju čine po jedan/na predstavnik/ica sporazumnoih strana i članovi/ice Saveta Zaštitnika građana za osobe sa invaliditetom i starije. Nagrada je prvi put dodeljena 2017. godine.

Cilj nagrade za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti je podizanje svesti o važnosti okruženja pristupačnog svima, promovisanje primera dobre prakse i pohvala aktivnosti lokalnih samouprava koje vode ka unapređenju okruženja za sve građane i građanke. Pri odabiru inicijativa koje će biti nagrađene posebna pažnja se posvećuje razmatranju pitanja koja se odnose na postojanje strateškog planiranja, saradnju sa organizacijama civilnog društva (naročito sa organizacijama koje okupljaju osobe sa invaliditetom), pružanje podrške aktivnostima koje sprovode organizacije civilnog društva i uvođenje inovacija u oblasti pristupačnosti. Takođe, ciljevi ove inicijative su i utvrđivanje stanja u oblasti

pristupačnosti, identifikovanje uzroka zbog kojih se u punoj meri ne primenjuju propisi koji garantuju prava na pristupačnost javnih objekata, službi i usluga osobama sa invaliditetom, kao i formulisanje preporuka i planova za unapređivanje stanja u ovoj oblasti.

Nagrada je osmišljena po ugledu na nagradu Access City Award koju dodeljuje Evropska komisija od 2011. godine. U cilju razmene iskustava i informacija o primerima dobre prakse, predstavnici i predstavnice nagrađenih jedinica lokalne samouprave iz Republike Srbije su imali priliku da posete gradove koji su dobili nagradu Evropske komisije, poput Milana (2017. godine), Aleksandrije (2017. godine), Ljubljane (2018. godine) i Liona (2019. godine).

Pristupačno okruženje

Pristupačno okruženje se odnosi na izgrađeno okruženje, proizvode, usluge, transportne sisteme, informacije i komunikacije koji su osmišljeni tako da omogućavaju svim ljudima da ih bezbedno koriste i da učestvuju u aktivnostima zajednice. Ovakvo okruženje se može izgraditi sledeći principe koncepta Dizajn za sve/Univerzalni dizajn, koji ukazuje na to da se ljudi razlikuju u pogledu godina života, fizičkih, senzornih i ostalih karakteristika, što bi trebalo imati u vidu prilikom kreiranja okruženja, proizvoda i usluga. Tačnije, ideja ovog pristupa jeste da sve što se osmišljava bude pristupačno svim ljudima, tj. najvećem mogućem delu stanovništva, bez potrebe za većim prilagođavanjem.

Kada je reč o zakonskom okviru koji se tiče pristupačnosti, relevantni zakoni koji uređuju ovu oblast jesu Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o upotrebi značkovnog jezika, Zakon o elektronskoj upravi i Zakon o planiranju i izgradnji, koji prati Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama sa invaliditetom, deci i starim osobama. Primenu zakona kontrolišu nezavisne institucije Zaštitnik građana i Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, dok nadzor nad primenom Zakona o planiranju i izgradnji vrši građevinska inspekcija.

Najčešće korišćeni elementi pristupačnosti

Autori teksta:
Aleksandar Janković, mr Miodrag Počuč, Vidan Danković

Tekst koji sledi u pojednostavljenom obliku sumira ili dopunjuje određene članove Pravilnika o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama sa invaliditetom, deci i starim osobama („Sl. glasnik RS”, br. 22/2015).

Pristupačno okruženje podrazumeva da svako ima jednak pristup izgrađenom okruženju, proizvodima i uslugama i učestvuje u svim aktivnostima zajednice na jednakoj osnovi. Kako se u Pravilniku o tehničkim standardima navodi, pristupačnost je rezultat primene tehničkih standarda u planiranju, projektovanju, građenju, rekonstrukciji, dogradnjici i adaptaciji objekata i javnih površina, pomoću kojih se svim ljudima, bez obzira na njihove fizičke, senzorne, intelektualne karakteristike ili godine starosti osiguravaju nesmetan pristup, kretanje, boravak, rad i korišćenje usluga u objektima namenjenim javnom korišćenju. U ovakve objekte spadaju objekti za potrebe državnih organa, organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, škole, bolnice, domovi zdravlja, rehabilitacioni centri, objekti kulture, poslovni objekti, pošte, saobraćajni terminali, sportski i rekreativni objekti, ugostiteljski objekti, hoteli, hosteli, banke.

Obavezni elementi pristupačnosti primeњuju se odabirom najpovoljnijeg rešenja u odnosu na namenu, ako nije drugačije predviđeno međunarodnim standardima koji

uređuju oblast javnog saobraćaja. Obavezni elementi pristupačnosti su:

- I Elementi pristupačnosti za savladavanje visinskih razlika
- II Elementi pristupačnosti kretanja i boravka u prostoru
- III Elementi pristupačnosti saobraćajnica

I Elementi pristupačnosti za savladavanje visinskih razlika

STEPENIŠTA

Stepeništa predstavljaju barijeru za neke osobe (korisnike/ce nekih pomagala pri kretanju), dok je drugima lakše da koriste stepenište nego rampu, te se preporučuje da se, gde god je to izvodljivo, postavljaju uporedo i stepeništa i rampe ili liftovi. Treba voditi računa da pored osnovnih uslova za projektovanje stepenika, stepeništa i rukohvata, rubovi svakog stepenika budu uočljivi i osobama koje slabije vide. Kako bi se poboljšala vidljivost ivica i smanjila klizavost gazišta, treba razmotriti primenu neklizajućih traka koje su dizajnirane kako bi se povećala bezbednost korisnika i korisnica stepeništa.

RAMPE

Pomoću rampi se najlakše savladavaju manje visinske razlike (do 5 stepenika). Da bi rampe bile bezbedne i luke za upotrebu svim potencijalnim korisnicima i korisnicama potrebno je poštovati propisane standarde o njihovoj veličini, nagibu, rukohvatima i drugo.

Preporučuje se da:

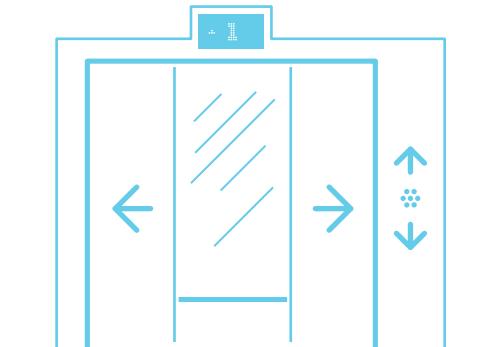

- Dužina rampe i visina prepreke koja se tom rampom savlađuje budu u odnosu 1:20, a u izuzetnim slučajevima u maksimalnom odnosu 1:12;
- Ukoliko je rampa duža od 9 metara (što se ne preporučuje) mora da postoji odmorište negde na sredini;
- Rukohvati budu dvovisinski kako bi mogle da ih koriste i niže osobe i korisnici/e kolica, ali i ljudi prosečne visine;
- Rukohvati budu bez prekida kako bi i osobe oštećenog vida mogle da dobiju informaciju da se rampa završava;
- Rampe budu natkrivene kako bi se povećala bezbednost korisnika/ca u slučaju padavina i smanjio uticaj kiše ili snega na vek trajanja rampe;
- Površina rampe bude otporna na klinanje i u kontrastnoj boji ili valeru u odnosu na stepenište, objekat ili trotoar.

Preporuka je da se izbegava postavljanje metalnih konstrukcija koje se tretiraju kao montažno-demontažne rampe iako su zapravo trajno postavljen objekat pristupa ulazu, odnosno da se traže rešenja koja se vizuelno uklapaju u estetiku ambijenta i održavaju se u sklopu održavanja objekta. U praksi se mogu videti rešenja prilaza rampom koja je dobro uklapljen u arhitekturu objekta, čak i kada su u pitanju objekti koji su pod zaštitom nadležnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, što ukazuje na to da je unapređenje pristupačnosti moguće čak i pod veoma strogim uslovima koje nadležni zavod propisuje da bi se dobila dozvola za izgradnju, odnosno adaptaciju ulaza.

LIFTOVI I PODIZNE PLATFORME

Kada je potrebno savladati veće visinske razlike – jedan i više metara – koriste se liftovi i podizne platforme. Upotreba standardnog lifta omogućava uključivanje svih potencijalnih korisnika i korisnica, bez obzira na njihove različite karakteristike. Za razliku od prošlih vremena, lift se danas može lakše nabaviti a konstrukcijski i ekonomski pristupačna rešenja prisutna su i na domaćem tržištu.

Korisnicima/ama invalidskih kolica je potrebno minimalno 150 cm da se u kabini okrenu, ukoliko za to postoji potreba. Ukoliko za okretanjem ne postoji potreba, minimalni čist ulaz u lift mora biti najmanje 80 cm sa automatskim smičućim vratima. Takođe, trebalo bi obezbediti jasne i nedvosmislene informacije korisnicima/ama – vizuelno, zvučno i taktično – o korišćenju komandi, spratu na kome se nalazi lift, pozivu u slučaju opasnosti i slično. Preporuka je da se izabere opcija ugradnje ogledala unutar lifta, ukoliko nije panoramski, jer smanjuje osećaj klaustrofobije kod korisnika/ca.

Instalaciju koso podiznih (stopenišnih) platformi treba izbegavati u javnim objektima.

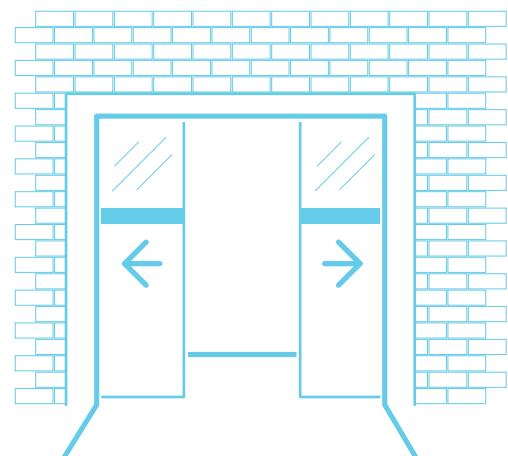
Naime, ove platforme su specijalno dizajnirane za korisnike/ce invalidskih kolica, spore su, potrebna je asistencija barem još jedne osobe, komplikovano je njihovo pokretanje i, što je najvažnije, njihovo korišćenje je nebezbedno za druge (na primer, osobe koje guraju dečija kolica ili starije osobe koje stoje bez ili uz pomoć pomagala).

II Elementi pristupačnosti kretanja i boravka u prostoru

Prilikom planiranja **treba voditi računa o neprekinutom lancu kretanja kroz objekat**, pristupačnost prilaza i ulaza nije dovoljna. Ukoliko postoje prepreke poput pragova i razlika u nivoima unutar objekta neke osobe sa invaliditetom neće moći samostalno da se kreću kroz objekat.

ULAZ

Idealno pristupačna su automatska vrata za koja korisnici i korisnice ne moraju da koriste fizičku snagu da bi ih otvorili (otvaraju se sama senzorski), niti da ih uopšte dodiruju. Na taj način se postiže lakše manevriranje, veći komfor, ušteda energije i povećana higijena. Idealno je da do vrata vodi staza blagog nagiba (od 0 do 5%) širine 180 cm. Ukoliko vrata nisu automatska, onda ona treba da budu laka za rukovanje. Na njima ne sme da postoji neispravan mehanizam za samozatvaranje, jer on onemogućava lako otvaranje vrata, niti visok prag, jer takva vrata ne mogu svi da koriste sa podjednakom lakoćom.

Potpuno zastakljena vrata nisu pogodna za ljudе koji slabije vide. Ukoliko se takva vrata ipak instaliraju, onda treba da budу obeležena u visini očiju, na primer, kontrastnom trakom/nalepnicom, kako bi se lakše uočavala u određenim periodima dana ili pri različitom veštačkom osvetljenju.

Vrata treba da budу dovoljno široka da se omogućи prolaz svim korisnicima i korisnicama i nesmetan protok ljudi, a onima koji koriste invalidska kolica bezbedan i dostojanstven ulaz.

INFORMACIJE

Svaka informacija koja se pružа korisnicima/ama treba da bude preneta na više različitih načina, jer se tako povećava broj korisnika i korisnica koji datu informaciju mogu da prime i razumeju.

Pri postavljanju sistema za informisanje treba imati u vidu sledeće:

- Informacije date samo u zvučnom formatu neće brzo razumeti osobe oštećenog sluha ili osobe kojima je pažnja trenutno fokusirana na neku drugu aktivnost (posao, telefon, razgovor);
- Ukoliko se informacije pružaju samo u vizuelnoj formi (npr. tekst na monitoru ili tabli) one neće dopreti do osoba oštećenog vida;
- Korišćenje jasnih i univerzalnih grafičkih simbola (piktograma) u pružanju informacija olakšava njihovo razumevanje osobama koje imaju intelektualne poteškoće ili govore drugim jezikom.

Ovaj princip je izuzetno važan i kod sistema za uzbunjivanje – treba voditi računa da se signali za uzbunu (npr. požarni alarm) pružaju i svetlosnom i zvučnom signalizacijom.

INDUKCIONE PETLJE

Indukcione petlje su sistemi za pojačavanje zvuka i one omogućavaju osobama koje koriste slušne aparate da jasnije čuju sagovornika/cu.

Simbol na kojem je prikazano slovo T i ljudskо uho informiše korisnike/ce da je u dатoj prostoriji instalirana induktivna petlja.

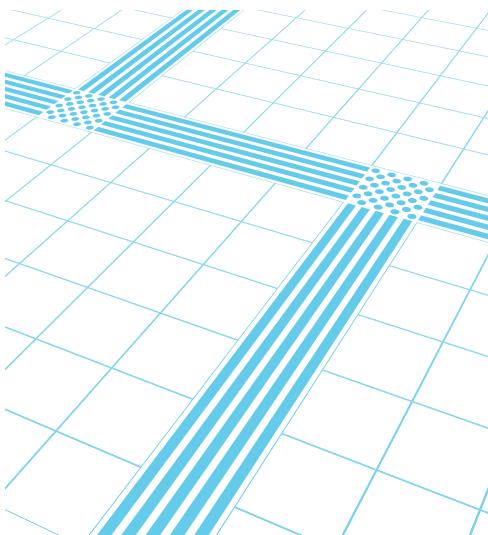
Treba imati na umu da ovo nije rešenje za sve gluve ili nagluve osobe, pa čak ni za sve one koji koriste slušne aparate, jer postoje limiti u rasponu frekvencija zvuka koje petlja može da pojača. Zbog toga je preporuka da se prilikom komunikacije sa osobom oštećenog sluha obezbedi jasan vizuelni kontakt u dobro osvetljenom prostoru. Komunikaciju, ukoliko ne postoji usluga tumača znakovnog jezika, može da olakša postavljanje informacionih tabli ili monitora, kao i korišćenje usluga relej tumača znakovnog jezika.

III Elementi pristupačnosti saobraćajnica

BEZBEDNOST KRETANJA UZ GRADILIŠTE

Ograde gradilišta, u velikom broju slučajeva, zauzmu ceo trotoar ispred gradilišta, a postavljena signalizacija često pešake usmerava na nebezbedne delove kolovoza ili ih navodi da na tom mestu pređu ulicu. Takođe, u situacijama kada se tokom radova naprave rupe u trotoaru, na primer, zbog postavljanja vodovodnih cevi, na tu prepreku se obično postavljaju improvizovani prelazi od dasaka ili čak i običnih drvenih paleta, koji nisu bezbedni za pešake, niti ih osobe sa invaliditetom mogu koristiti.

Prilikom ograđivanja gradilišta potrebno je voditi računa o pristupačnom i bezbednom toku pešačke komunikacije. Loše ograđena i označena gradilišta predstavljaju posebno veliki bezbednosni rizik za osobe oštećenog vida.

TAKTILNE OZNAKE

Ako nije drugačije predviđeno međunarodnim standardima koji uređuju oblast javnog saobraćaja (IATA, UIC itd), obavezna je primena taktilne obrade, odnosno završne reljefne obrade u kontrastu sa okruženjem: hodajuće površine (staze), komande uređaja, mape prostora i drugo.

Taktilne obrade su:

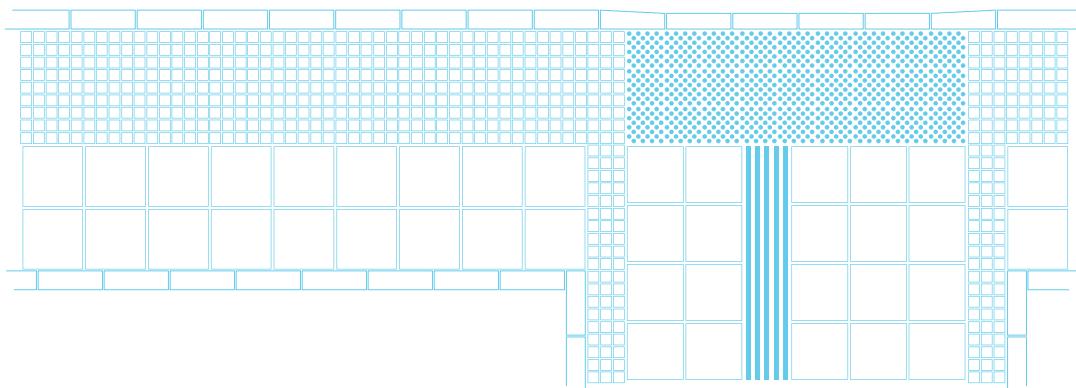
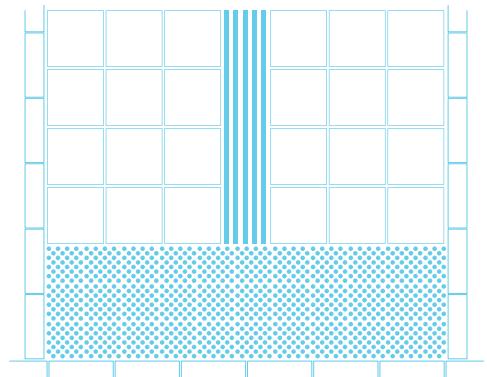
- **Taktilna staza vodilja** – reljefna obrada hodajuće površine namenjena orientaciji i vođenju kretanja osoba koje su slepe ili slabovide;
- **Taktilno polje za usmeravanje/razdvajanje** – reljefna obrada hodajuće površine, drugačije reljefne strukture u odnosu na taktilnu stazu vodilju, koja se postavlja sa svrhom upozoravanja korisnika/ca na promenu smera kretanja te staze;
- **Taktilno polje bezbednosti** – reljefna obrada hodajuće površine, iste reljefne strukture kao polje za usmeravanje, ali drugačijih dimenzija, koje služi za obaveštavanje korisnika i korisnica da prilaze opasnoj zoni: promena visine staze, nailazak na stepenište, nailazeći saobraćaj pred raskrsnicom i slično;
- **Taktilni plan prelaza preko saobraćajnice** – element vertikalne taktilne signalizacije koji se postavlja kao sastavni deo uređaja zvučnog semafora na stub semafora, a koji pruža taktilnu informaciju korisnicima/ama putem čula dodira o obliku datog pešačkog prelaza i smeru kretanja preko te saobraćajnice.

PEŠAČKI PRELAZI

Za savladavanje visinske razlike između trotoara ili pešačke staze i kolovoza koriste se zakošeni ivičnjaci koji se izvode u širini pešačkog prelaza i u nivou kolovoza, sa maksimalnim nagibom zakošenog dela pešačke staze do 8,3%, a ako je tehnički neizvodljivo, u izuzetnim slučajevima do 10%.

Površina prolaza kroz pešačko ostrvo izvodi se sa taktilnim poljem bezbednosti/upozorenja, na celoj površini prolaza kroz ostrvo. Zakošeni deo pešačke staze na mestu prelaza na koloz treba da bude jednak širini pešačkog prelaza. Površina zakošenog dela pešačke staze na mestu prelaza na koloz treba da bude izvedena sa taktilnim poljem bezbednosti/upozorenja.

Preporuka je da se upotreba uličnog mobilijara prilagodi bezbednom kretanju pešaka u skladu sa Strategijom održivog i integralnog urbanog razvoja Republike Srbije do 2030. godine. Drugim rečima, treba koristiti različite elemente parternog uređenja (npr. drvoređ) ili iskoristiti postojeće građevinske i elemente urbanog mobilijara (žardinjere, klupe i sl.) kako bi se i vizuelno i fizički razgraničile bezbedne površine za kretanje pešaka od kolova, biciklističkih staza ili parkirališta.

Jedinice lokalne
samouprave nagrađene
2019. godine za doprinos
razvoju pristupačnosti u
2018. godini

- Leskovac
- Sombor
- Smederevo
- Loznica
- Vračar

GRAD LESKOVAC:

Nagrada za doprinos razvoju pristupačnosti sadržaja u oblasti kulture

NAGRAĐENE INICIJATIVE:

Projekti „Povećanje pristupačnosti u muzejima” i „Dodirni prošlost”

Grad Leskovac i Narodni muzej u Leskovcu su prepoznali nepristupačnost ustanova kulture i kulturnih sadržaja kao jedan od problema sa kojim se suočavaju osobe sa invaliditetom u Leskovcu. Iz tog razloga, Narodni muzej je osmislio niz aktivnosti namenjenih unapređenju pristupačnosti muzeja i stalne muzejske postavke, koje su realizovane u okviru dva projekta finansirana iz različitih izvora.

Projekat „Povećanje pristupačnosti u muzejima”, koji je finansijski podržala fondacija Hedli trast (eng. Headley Trust) iz Velike Britanije, podrazumevao je procenu pristupačnosti Narodnog muzeja, na osnovu koje su definisane prioritetne mere koje je potrebno sprovesti kako bi se unapredila dostupnost sadržaja muzeja svim građanima i građankama.

Sprovodeći preporuke upućene na osnovu rezultata procene, izrađena je info tabla koja pruža informacije o muzeju u različitim formatima, postavljena kod ulaza u muzej, na internet stranici muzeja pripremljen je odeljak sa informacijama o pristupačnosti muzeja, omogućeno je razgledanje muzejskih postavki korišćenjem naočara sa lupom, olakšano je kretanje osoba sa oštećenim vidom pomoću taktilnih staza postavljenih u prostorijama muzeja, trakama su obeležena staklena vrata kako bi bila uočljivija, a u izložbenom prostoru su postavljene klupe, čime je omogućeno ljudima koji se otežano kreću da se odmore tokom razgledanja kulturnih sadržaja.

Drugi projekat, „Dodirni prošlost”, realizovan je u partnerstvu Narodnog muzeja Leskovac i Okružne organizacije slepih Leskovac, a finansiran od strane Grada Leskovca i Ministarstva kulture i informisanja. Ovaj

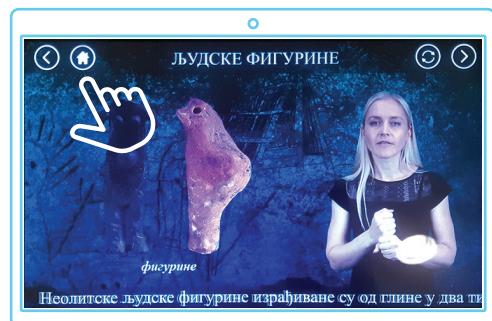
projekat je podrazumevao prilagođavanje stalne muzejske postavke „Vremeplov leskovačkog kraja” slepim i slabovidim posetiocima i posetiteljkama pri-

premom taktilne izložbe sačinjene od 19 taktilnih replika odabralih eksponata iz zbirki muzeja, koja je nakon završetka projekta postala deo stalne postavke muzeja.

Kako bi sadržaj bio dostupan što većem broju ljudi, izrađeni su audio vodič za taktilnu izložbu i stalnu postavku muzeja, kao i vodič i legende na Brajevom pismu. Takođe, organizovan je okrugli sto na temu načela koncepta Dizajn za sve i kreativne radionice za decu školskog uzrasta o načinima na koje osobe sa invaliditetom taktilno doživljavaju muzejske predmete i barijerama sa kojima se suočavaju u nepristupačnom okruženju.

Kako bi se povećala pristupačnost sadržaja zajednici gluvih, izrađena je aplikacija Pametni video-vodič na srpskom znakovnom jeziku i instalirana na tablet uređaje u prostoriji u kojoj je izložena stalna postavka muzeja. Aplikacija pruža informacije o istoriji Leskovca i eksponatima stalne postavke u formi teksta i na znakovnom jeziku.

GRAD SOMBOR:

Nagrada za doprinos razvoju informaciono-komunikacione pristupačnosti

NAGRAĐENA INICIJATIVA:

Uspostavljanje nove turističke rute prilagođene slepim i slabovidim osobama

Grad Sombor je inicirao kreiranje i uspostavljanje turističke rute Zapadnobačkog upravnog okruga i Osječko-baranjske županije koja je prilagođena slepim i slabovidim osobama. Aktivnosti u okviru ove inicijative su realizovane u sklopu evropskog projekta VISITUS „Proširenje turističke ponude za slepe i slabovide osobe”, čiji je nosilac Grad Sombor, a partneri su Opština Erdut u Hrvatskoj i Institut ekonomskih nauka Republike Srbije. Cilj projekta je bio stvaranje preduslova za razvoj turizma u prekograničnom području kroz diverzifikaciju turističke ponude, posebno za slepe i slabovide osobe.

ciju turističke ponude za slepe i slabovide osobe.

Kako bi se proširila turistička ponuda dostupna slepim i slabovidim licima, na početku je mapirano 58 tačaka rute (30 tačaka u Srbiji i 28 tačaka u Hrvatskoj) koje su značajne sa turističkog aspekta. U okviru inicijative, izrađene su elektronske taktilno-auditivne višejezične info table sa opisima svih tačaka rute i razvijena je besplatna geo-lokacijska aplikacija za android telefone koja slepim i slabovidim osobama olakšava pri-

stup informacijama o tačkama rute koje obilaze. Pored toga, Grad Sombor je obučio turističke radnike/ce da na novoupostavljenim rutama budu vodiči i izradio je turističke vodiče na Brajevom pismu.

Organizovane turističke ture u kojima je sadržaj prilagođen i slabovidim i slepim osobama na području Zapadnobačkog okruga i Osječko-baranjske županije postale su redovna praksa, što do sada nije bio slučaj. Preko 100 ljudi iz Srbije i Hrvatske do sada je imalo priliku da obiđe mapirane lokacije.

GRAD SMEDEREVO:

Nagrada za doprinos razvoju informaciono-komunikacione pristupačnosti

NAGRAĐENA INICIJATIVA:

Ustavljanje i finansiranje usluge Prevodilački servis za znakovni jezik

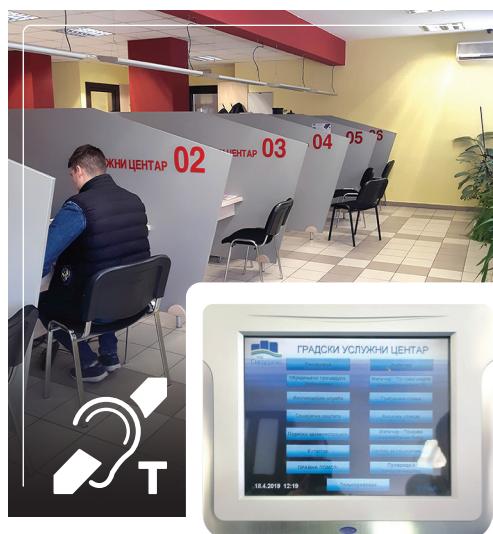
Grad Smederevo od 2017. godine finansira uslugu Prevodilački servis za znakovni jezik, koja ima za cilj uklanjanje informaciono-komunikacionih barijera sa kojima se susreću

gluve i nagluve osobe u Smederevu. Usluge koje Prevodilački servis pruža odnose se na prevođenje sa srpskog znakovnog jezika na srpski jezik i obrnuto, a ove usluge godišnje koristi oko 200 osoba koje žive na teritoriji grada. Na ovaj način, zajednici gluvih je omogućen pristup informacijama i uslugama u različitim oblastima sa ciljem ravноправnog uključivanja u život zajednice.

Nakon konsultacija sa udruženjima osoba sa invaliditetom, ustavljena je usluga Prevodilački servis za znakovni jezik, u okviru koje svi stanovnici i stanovnice Smedereva mogu besplatno da koriste usluge tumača znakovnog jezika kako bi došli do potrebnih informacija u različitim svakodnevnim situacijama. Uslugu u Prevodilačkom servisu pruža prevodilac znakovnog jezika, koji je dostupan 24 časa. Organizovano je celodnevno dežurstvo i mogućnost angažovanja prevodioca putem različitih kanala komunikacije – telefona, Vajbera, društvenih mreža, elektronske pošte, a u izuzetnim slučajevima moguće je koristiti i servis preko video linka.

Građanima i građankama Smedereva je prevod dostupan prilikom korišćenja usluga u oblastima zdravstva, pravosuđa, obrazovanja, zapošljavanja, kulture, kao i kada ostvaruju svoja prava u institucijama lokalne samouprave. Dodatno, usluge prevodioca mogu se zatržiti i kao podrška u drugim aktivnostima, kao što su obavljanje kupovine, poslovanje u banci, prisustvovanje roditeljskom sastanku i slično.

U većem broju ustanova u kojima građani i građanke ostvaruju svoja prava ugrađene su induktivne petlje, koje korisnicima/ama slušnih aparata olakšavaju komunikaciju, čime je unapredjen položaj više od 2000 osoba.

GRAD LOZNICA:

Nagrada za doprinos razvoju arhitektonske pristupačnosti

NAGRAĐENA INICIJATIVA: Izgradnja objekta obrazovno-kulturnog centra „Vuk Karadžić” u Tršiću

Obrazovno-kulturni centar „Vuk Karadžić“ predstavlja prvi naučno-istraživački centar za društvene i humanističke nlike, koji je izgrađen sa namerom da postane mesto koje će okupljati mlade lude koji žele da doprinesu očuvanju nacionalnog identiteta i zaštiti srpskog nematerijalnog kulturnog nasleđa kroz izučavanje isto-rije srpske književnosti, folkloristike, kulturnog nasleđa, kao i srpskog jezika i ciriličnog pisma. Takođe, aktivnosti Centra su usmerene na izučavanje i popularisanje, posebno među mladima, dela Vuka Karadžića, kao reformatora srpskog jezika i cirilice.

Izgradnjom Obrazovno-kulturnog centra „Vuk Karadžić“, koji se proteže na 3.100 m² i obuhvata 40 smeštajnih jedinica i ukupno 144 ležaja, mladima iz ovog kraja, ali i cele Srbije i regionala, omogućeno je mesto okupljanja, učenja i razmene iskustava. Iz tog razloga, veoma značajan aspekt jeste pristupačnost objekta i sadržaja koje nudi, poput učionica, biblioteka, sala za rad.

Objekat se nalazi u zaštićenom kulturno-istorijskom dobru Tršić usled čega je morao da zadovolji stroge konzervatorske uslove, ali i protivpožarne i druge građevinske uslove koji su donekle otežavali primenu standarda pristupačnosti. Sprovedeni elementi pristupačnosti, poput prolaza odgovarajuće širine, ravnih površina bez pragova i stepenika, ugrađenog lifta i dr. ukazuju na postojanje svesti osoba uključenih u planiranje i sprovođenje ovog infrastrukturnog projekta o važnosti pristupačnosti i stvaranja mogućnosti za ravnopravno učešće svih zainteresovanih građana i građanki u aktivnostima Obrazovno-kulturnog centra „Vuk Karadžić“.

GRADSKA OPŠTINA VRAČAR:

Nagrada za institucionalnu podršku razvoju pristupačnosti

NAGRAĐENA INICIJATIVA:

Usvajanje i sprovođenje Akcionog plana uz Strategiju za unapređenje pristupačnosti Gradske opštine Vračar

Gradska opština Vračar usvojila je 2018. godine Strategiju za unapređenje pristupačnosti za period od 2018. do 2025. godine u cilju poboljšanja položaja osoba sa invaliditetom i unapređenja bezbednosti stanovnika i stanovnica koji žive i rade na teritoriji ove opštine. Ideja ovog dokumenta, koji je izrađen u konservativnom procesu koji je uključi-

vao širok krug zainteresovanih aktera, jeste da podstakne građane/ke i donosioce/teljike odluka da razmišljaju o pristupačnosti i da imaju na umu ovo pitanje prilikom donošenja odluka, kako bi se pospešilo otklanjanje barijera i sprečavanje nastanka novih prepreka koje isključuju jedan deo stanovništva iz tokova i društvenog života zajednice.

Strategija za unapređenje pristupačnosti Gradske opštine Vračar obuhvata tri sektorske oblasti, u okviru kojih je data detaljna analiza stana i pregled problema:

- I oblast: Objekti javne namene
- II oblast: Javne površine – ulice, parkovi, trgovi i stajališta javnog prevoza
- III oblast: Informacije i komunikacije

Kao sastavni deo Strategije, usvojen je Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje pristupačnosti za period od 2018. do 2020. godine. Akcionalim planom su predviđene mere kojima se uklanjaju prepreke, pri čemu su definisani vremenski okvir, izvori finansiranja i nosioci aktivnosti. Imajući u vidu složenost problema pristupačnosti, teritorija

opštine Vračar podeljena je na četiri zone, kako bi se proces uklanjanja barijera odvijao u etapama, počevši od najprioritetnije zone.

U skladu sa vremenskim okvirom postavljenim u Akcionom planu, Gradska opština Vračar je 2018. godine sprovedla niz aktivnosti. Kada je reč o uklanjanju arhitektonskih barijera, započeti su radovi na više objekata, uključujući nekoliko osnovnih škola.

Takođe, GO Vračar sprovedla je tromečne obuke srpskog znakovnog jezika za zaposlene u javnim službama i uspostavila besplatnu uslugu relj tumača koji pruža usluge prevodenja na srpski znakovni jezik korisnicima usluge u upravnoj zgradi Opštine, ali i prilikom korišćenja usluga u drugim organima lokalne samouprave i javnim službama, kao i stalnu uslugu tumača za znakovni jezik koja je na raspolaganju korisnicima i korisnicama pri obavljanju različitih aktivnosti.

U cilju otklanjanja nedoumica i predrasuda, GO Vračar je pripremila i odštampala Bonton prema osobama sa invaliditetom. Bonton je podeljen učenicima/ama sedmih razreda osnovnih škola na Vračaru, a organizovan je i javni čas srpskog znakovnog jezika u okviru kog su deca naučila osnove komunikacije sa gluvima i čula više o kulturi zajednice gluvih.

Priznanje za doprinos
razvoju svih oblika
pristupačnosti
na svojoj teritoriji u 2018.
godini

- Svilajnac

OPŠTINA SVILAJNAC:

Priznanje za kontinuirani rad na razvoju pristupačnosti

Opština Svilajnac, jedan od dobitnika Nagrade za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti 2018. godine, nagrađena je priznanjem za stalne napore koje ulaže u unapređenje pristupačnosti objekata javne namene na svojoj teritoriji. Tokom 2018. godine u opštini Svilajnac rekonstruisano je više objekata, a ova lokalna samouprava nagrađena je priznanjem za unapređenje pristupačnosti objekata iz oblasti predškolskog i osnovnog obrazovanja i socijalne zaštite. Prilikom izgradnje i adap-

tacije objekata posebna pažnja posvećena je integraciji elemenata pristupačnosti – izgrađene su odgovarajuće pristupne rampe, renovirani su toaleti u skladu sa propisanim standardima pristupačnosti, postavljena su vrata adekvatne širine kao i odgovarajuće informativne oznake.

Važne informacije o dodeli Nagrade za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti u Republici Srbiji

KO MOŽE DA UČESTVUJE?

Na javni poziv za podnošenje prijava za nagradu za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti na svojoj teritoriji mogu se prijaviti sve jedinice lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije (gradovi, opštine i gradske opštine).

KOJIM AKTIVNOSTIMA I INICIJATIVAMA JE MOGUĆE KONKURISATI ZA NAGRADU?

Jedinice lokalne samouprave mogu da podnose prijave u jednoj ili više navedenih oblasti:

- Za institucionalnu podršku unapređenju pristupačnosti (npr. formiranje radnih tela, izdvajanje sredstava iz budžeta za unapređenje pristupačnosti, sprovođenje obuka o pristupačnosti za zaposlene u organima lokalne samouprave i javnim službama, inovacije u javnom prevozu i drugo);
- Za aktivnosti i inicijative pravovremenog planiranja i uklanjanja arhitektonskih barijera (adaptacija objekata, obaranje ivičnjaka, prilagođavanje radnih mesta za osobe sa invaliditetom i slično);
- Za aktivnosti i inicijative uklanjanja informaciono-komunikacionih barijera (zapošljavanje osoba koje koriste znakovni jezik u javnim službama,

opremanje objekata sredstvima vizuelne komunikacije, taktičnim označama ili induktivnim petljama, korišćenje informacionih tehnologija u cilju prevazilaženja informacionih barijera u radu jedinica lokalne samouprave itd.).

KAKAV JE PROCES PRIJAVE?

- Zaštitnik građana, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije i Stalna konferencija gradova i opština – Savez gradova i opština Srbije, raspisuju javni poziv za podnošenje prijava za nagradu sa detaljnim uputstvima i prijavnim formularom početkom kalendarske godine.
- Prijavni formular može da se preuzme sa internet stranice Zaštitnika građana www.zastitnik.rs ili лично u prostorijama Stručne službe Zaštitnika građana u Deligradskoj 16 u Beogradu.
- Sve zainteresovane jedinice lokalne samouprave treba da popune prijavnji formular, dopune ga opisima i drugim relevantnim detaljima o inicijativi kojom konkurišu i da prilože prateću dokumentaciju (akte, ugovore, fotografije i dr.) kao dokaz o sprovedenim inicijativama i aktivnostima.

- Prijave se mogu dostaviti lično ili putem pošte na gore navedenu adresu, kao i elektronskom poštom na adresu pristupacnost@zastitnik.rs do datuma koji je naznačen u javnom pozivu.

KAKO ĆE DOBITNICI NAGRADA BITI ODABRANI?

Pristigle prijave ocenjuje konkursna komisija koju čine predstavnici/e Zaštitnika građana, Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, Stalne konferencije gradova i opština i udruženja građana koji su članovi Saveta Zaštitnika građana za osobe sa invaliditetom i starejši. Komisija odlučuje o prijavama na osnovu kriterijuma koji su objavljeni u javnom pozivu.

KADA ĆE SE ZNATI KO JE DOBIO NAGRADU?

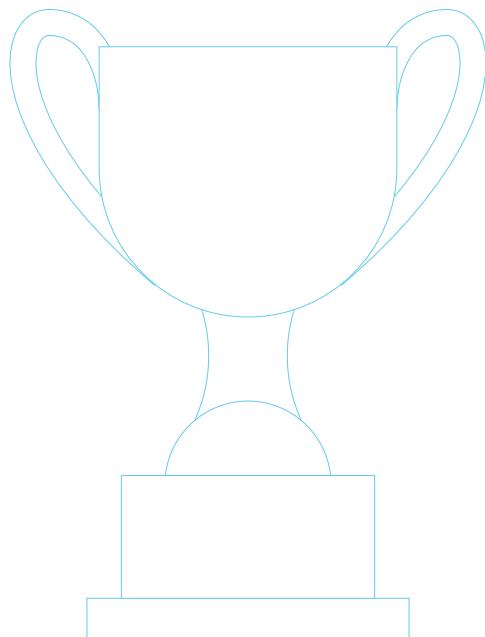
Precizne informacije o datumima i rokovima objavljaju se u javnom pozivu.

KOGA KONTAKTIRATI ZA VIŠE INFORMACIJA?

Zaštitnik građana:

Telefon: 011 2068 180

Elektronska pošta: pristupacnost@zastitnik.rs

Nagrada za doprinos razvoju svih oblika pristupačnosti 2019

www.socijalnoukljucivanje.gov.rs